

Sygn. akt **IC 491/11**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Alicja Zych

Protokolant: sek. sądowy Anita Listoś

po rozpoznaniu w dniu 14 sierpnia 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa: A. H. i J. H. **przeciwko :** (...) Spółce Akcyjnej
z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki A. H. zadośćuczynienie w kwocie 90.000,00 zł

(dziewięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki A. H. odszkodowanie w kwocie 40.000,00 zł;

III. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki J. H. zadośćuczynienie w kwocie 100.000,00 zł

(sto tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty;

IV. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki J. H. odszkodowanie w kwocie 40.000,00 zł;

V. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki J. H. kwotę 1.000,00zł (tysiąc złotych) renty, płatnej do rąk ustawowej przedstawicielki małoletniej powódki A. H., do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności każdej z rat, począwszy od dnia 1 maja 2010 roku;

VI. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

VII. umarza postępowanie w części, tj. co do kwoty 26.510,00zł
(dwadzieścia sześć tysięcy pięćset dziesięć złotych);

VIII. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódek A. H. i J. H. kwotę po 7 717 zł na rzecz każdej z nich tytułem zwrotu części kosztów procesu;

IX. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 13 823,23 zł (trzynaście tysięcy osiemset dwadzieścia trzy złote dwadzieścia trzy grosze) tytułem zwrotu części kosztów sądowych, w pozostałej części nieuiszczone koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 czerwca 2011 roku A. H., działając w imieniu własnym oraz jako przedstawiciel ustawy małoletniej powódki J. H., wniosła o zasądzenie na ich rzecz od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. łącznie kwoty 362.000,00zł, w tym kwoty:

1) na rzecz A. H.:

a) 150.000,00 zł z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z powodu śmierci osoby najbliższej (art. 446§4kc),

b) 1.500,00 zł miesięcznie tytułem renty, płatnej z góry, do 10-go dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca maja 2010 roku (art. 446§2kc),

2) na rzecz J. H.:

a) 170.000,00 zł z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z powodu śmierci osoby najbliższej (art. 446§4kc),

b) 2.000,00 zł miesięcznie tytułem renty, płatnej z góry, do 10-go dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca maja 2010 roku (art. 446§2kc).

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż w wyniku wypadku drogowego z dnia 9 kwietnia 2010 roku, za który odpowiedzialność ponosiła osoba trzecia, posiadająca zawartą z pozwanym umowę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, śmierć poniósł mąż powódki A. H., a ojciec małoletniej powódki J. H.. Podniesiono, iż śmierć M. H. (1) była dla powódek ogromną tragedią i niepowetowaną stratą, z którą cały czas nie mogą się pogodzić. Ponadto wskazano, iż to głównie zmarły M. H. (1) dostarczał środków na utrzymanie całego domu i rodziny, stąd wskutek jego śmierci sytuacja życiowa powódek uległa znacznemu pogorszeniu. Powódki utraciły też wsparcie i pomoc w szeregu rozmaitych sytuacjach życiowych, powódki pozbawione zostały też codziennej obecności męża i ojca, co wpływa destrukcyjnie na codzienne funkcjonowanie powódek. Podkreślono, iż M. H. (1) był pracownikiem naukowym i dydaktycznym Akademii Medycznej w L. z szerokim dorobkiem naukowym, przejawiał też różnorodne pasje, udzielał się w chórze (...), był honorowym dawcą krwi oraz dawcą szpiku kostnego, był także zasłużonym członkiem Związku (...) Oddziału w L.. M. H. (1) posiadał liczne osiągnięcia na niwie naukowej i dydaktycznej, w wieku 30 lat uzyskał stopień doktora nauk farmaceutycznych. Wskazano nadto, iż śmierć M. H. (1) spowodowała także u powódek utratę przez nie możliwości polepszenia warunków życia w przyszłości, jak również niekorzystnego ograniczenia planów życiowych (pozew wraz z uzasadnieniem k. 2-14).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości. W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż w wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego pozwany przyznał powódkom świadczenia pieniężne w wysokości 60.000,00zł na rzecz A. H. oraz 70.000,00zł na rzecz J. H. z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4kc. Pozwany podniósł, iż w okolicznościach sprawy, przyznane i wypłacone powódkom kwoty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w pełni zrealizowały swą funkcję kompensacyjną. Odnosząc się natomiast do roszczeń rentowych powódek pozwany wskazał, iż wysokość dotychczas przyznanego przez pozwanego na rzecz powódek świadczenia rentowego w kwotach po 495,00 zł miesięcznie łącznie ze świadczeniem rentowym otrzymywanym przez powódki z ubezpieczenia społecznego w kwotach po 589,28 zł miesięcznie, w przeważającej części pokrywają stałe miesięczne wydatki powódek, w tym także te, które faktycznie pokrywał zmarły M. H. (1). Zdaniem pozwanego, w realiach niniejszej sprawy, żądania powódek wysuwane w pozwie nie mają podstaw faktycznych i winny zostać oddalone (odpowiedź na pozew k. 35-38v).

W piśmie procesowym z dnia 16 kwietnia 2012 roku pełnomocnik pozwanego podtrzymał stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew z dnia

14 września 2011 roku i podniósł zarzut potrącenia dotychczas wypłaconych powódkom rent od dnia 1 października 2010 roku w łącznej wysokości 14.630,00zł (jako świadczenia nienależnego) na wypadek uwzględnienia powództwa w jakimkolwiek zakresie – ze świadczeniami, które ewentualnie byłyby zasądzone od pozwanego na rzecz powódek w niniejszym postępowaniu (pismo procesowe pełnomocnika pozwanego z dnia 16 kwietnia 2012 roku k. 82-85).

W piśmie procesowym z dnia 26 lipca 2012 roku pełnomocnik powódek sprecyzował powództwo i podtrzymał żądanie powódek w zakresie zadośćuczynienia na podstawie przepisu art. 446 § 4kc na rzecz powódki A. H. w kwocie 150.000,00zł oraz na rzecz małoletniej J. H. w kwocie 170.000,00zł. Odnośnie żądania zasądzenia na rzecz powódek r nty na podstawie przepisu art. 446 § 2 kc, pełnomocnik powódek przyznał, iż strona pozwana faktycznie od dnia 1 października 2010 roku dokonuje wypłaty na rzecz powódek renty w kwocie po 495,00 zł miesięcznie stąd też w tym zakresie oświadczył, iż powódki cofają powództwo

i zrzekają się roszczeń co do wyżej wymienionych kwot oraz ograniczają powództwo w tym zakresie i wnoszą o:

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki A. H. tytułem renty kwoty po 1.005,00 zł miesięcznie, począwszy od maja 2010 roku do lipca 2012 roku oraz kwoty po 1.500,00 zł miesięcznie, począwszy od dnia 1 sierpnia 2012 roku, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca wraz

z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniej powódki J. H. tytułem renty kwoty po 1.505,00 zł miesięcznie, począwszy od maja 2010 roku do lipca 2012 roku oraz kwoty po 2.000,00 zł miesięcznie, począwszy od dnia 1 sierpnia 2012 roku, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi

w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat (pismo procesowe pełnomocnika powódek z dnia 26 lipca 2012r. k. 122-127).

W piśmie procesowym z dnia 21 września 2012 roku pełnomocnik pozwanego oświadczył, iż wyraża zgodę na cofnięcie powództwa w zakresie kwoty 14.630,00 zł wypłaconej powódkom tytułem rent (pismo procesowe pełnomocnika pozwanego z dnia 21 września 2012 roku k. 178).

W piśmie procesowym z dnia 3 grudnia 2012 roku strona powodowa sprecyzowała i rozszerzyła powództwo oraz wniosła o:

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniej powódki J. H. kwoty 170.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 września 2010 roku do dnia zapłaty, na podstawie art. 446 § 4kc tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę z powodu śmierci osoby najbliższej;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniej powódki J. H. kwoty 90.000,00 zł, na podstawie art. 446 § 3kc z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej małoletniej powódki po śmierci ojca M. H. (1);

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniej powódki J. H. kwoty 1.505,00 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat, poczynając od maja 2010 roku do dnia 30 listopada 2012 roku tytułem renty wyrównawczej na podstawie art. 446 § 2kc;

4. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniej powódki J. H. kwoty 2.000,00 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 1 grudnia 2012 roku tytułem renty wyrównawczej na podstawie art. 446 § 2kc;

5. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki A. H. kwoty 150.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 września 2010 roku do dnia zapłaty, na podstawie art. 446 § 4kc tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę z powodu śmierci osoby najbliższej;

6. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki A. J. H. kwoty 90.000,00 zł, na podstawie art. 446 § 3kc z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki po śmierci męża M. H. (1);

7. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki A. H. kwoty 1.005,00 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 1 maja 2010 roku do dnia 30 listopada 2012 roku tytułem renty wyrównawczej na podstawie art. 446 § 2kc;

8. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki A. H. kwoty po 1.500,00 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 1 grudnia 2012 roku tytułem renty wyrównawczej na podstawie art. 446 § 2 kc (pismo procesowe k. 209-218).

Analogiczne stanowisko w zakresie powyższych żądań powódek zostało zawarte w piśmie procesowym powódek z dnia 18 lutego 2013 roku (pismo procesowe k. 235-244).

W piśmie procesowym z dnia 13 marca 2013 roku oraz z dnia 5 kwietnia 2013 roku, pełnomocnik pozwanego oświadczył, iż nie uznaje powództwa w zakresie sprecyzowanym i rozszerzonym w piśmie powódek z dnia 1 grudnia 2012 roku (powtórzonym w piśmie datowanym 18 lutego 2013 roku) i wniósł o jego oddalenie w całości (pismo procesowe pełnomocnika pozwanego k. 250-254v i k. 266).

Na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2013 roku pełnomocnik powódek oświadczył, iż dochodzone pozwem kwoty są kwotami ponad to, co dotychczas pozwany wypłacił w postępowaniu likwidacyjnym. Pełnomocnik pozwanego oświadczył, iż zarzut potrącenia objęty pismem z dnia 16 kwietnia 2012 roku stał się zarzutem nieaktualnym (protokół rozprawy k. 268).

W piśmie procesowym z dnia 10 lipca 2013 roku pełnomocnik pozwanego podniósł:

1. zarzut potrącenia dotychczas wypłaconych powódkom rent od dnia 1 października 2010 roku w łącznej wysokości 26.510,00 zł na wypadek uwzględnienia powództwa w jakimkolwiek zakresie – ze świadczeniami, które ewentualnie byłyby zasądzone od pozwanego na rzecz powódek w niniejszym postępowaniu;

2. zarzut potrącenia odszkodowań wypłaconych powódkom na podstawie art. 446§3kc w wysokości 60.000,00 zł na rzecz A. H. oraz 60.000,00 zł na rzecz J. H. – ze świadczeniami, które ewentualnie byłyby zasądzone od pozwanego na rzecz powódek w niniejszym postępowaniu (pismo procesowe k. 301- 303).

Na rozprawie w dniu 18 lipca 2013 roku pełnomocnik powódek oświadczył, iż przyznaje okoliczność, iż strona pozwana wypłaciła na rzecz powódek kwotę 26.510,00 zł tytułem rent i w tym zakresie cofa powództwo. Jednocześnie oświadczył, iż w toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił kwoty po 60.000,00 zł na rzecz każdej z powódek. Pełnomocnik pozwanego oświadczył, iż na obecnym etapie postępowania zajmuje stanowisko takie, iż w przypadku powódek nie doszło do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, stąd też uważa, że kwoty po 60.000,00 zł zostały wypłacone powódkom nienależnie. Wyjaśnił, iż na etapie postępowania likwidacyjnego pozwany nie miał świadomości pewnych okoliczności faktycznych dotyczących sytuacji życiowej powódek (protokół rozprawy k. 310).

Na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2013 roku pełnomocnik powódek poparł powództwo, oświadczył, że cofnięcie powództwa jest z datą od dnia rozszerzenia powództwa. Ponadto oświadczył, iż od października 2010 roku pozwany dokonuje wypłaty na rzecz powódek renty po 495 zł miesięcznie zatem cofa powództwa w zakresie wypłaty renty od miesiąca grudnia 2012 roku do dnia 31 lipca 2013 roku w zakresie 495,00 zł. Jednocześnie ostatecznie sprecyzował żądania w zakresie renty i wniósł o:

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki J. H. renty

w kwocie po 1.505,00 zł od dnia 1 maja 2010 roku do dnia 31 lipca 2013 roku i od dnia 1 sierpnia 2013 roku w kwocie po 2.000,00 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki A. H. renty w kwocie po 1.005,00 zł od dnia 1 maja 2010 roku do dnia 31 lipca 2013 roku i od dnia 1 sierpnia 2013 roku w kwocie po 1.500,00 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat.

Pełnomocnik pozwanego oświadczył, że renta wypłacana na rzecz powódek jest płacona z góry kwartalnie, podtrzymał stanowisko dotychczasowe, wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w tym zakresie, w jakim strona powodowa cofnęła żądanie pozwu. Jednocześnie podniósł jak w piśmie z dnia 10 lipca 2013 roku i wniósł o ograniczenie renty od dnia 1 sierpnia 2013 roku do dnia

30 października 2013 roku o kwoty po 495,00zł miesięcznie na rzecz każdej z powódek, nadto podtrzymał zarzut potrącenia (protokół rozprawy k. 384).

W piśmie procesowym z dnia 14 sierpnia 2013 roku pełnomocnik pozwanego podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie, tj. oświadczył,

iż nie uznaje powództwa i wnosi o jego oddalenie w całości, podtrzymuje zarzut potrącenia (zgłoszony w piśmie z dnia 10 lipca 2013 roku) odszkodowań wypłaconych powódkom na podstawie art. 446 § 3kc w wysokości 60.000,00 zł na rzecz A. H. oraz 60.000,00 zł na rzecz J. H. – ze świadczeniami, które ewentualnie byłyby zasądzone od pozwanego na rzecz powódek w niniejszym postępowaniu. Jednocześnie wskazał, iż na wypadek gdyby Sąd uznał za uzasadnione roszczenia zgłoszone w pozwie

w jakimkolwiek zakresie, pozwany podnosi zarzut braku podstaw do żądania odsetek od daty wcześniejszej niż data wyrokowania (pismo procesowe k. 385).

Po przeprowadzeniu rozprawy Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. H. (1), urodzony w dniu (...), był mężem A. H. a ojcem J. H.. W dniu 9 kwietnia 2010 roku, w wieku 36 lat zginął w wypadku samochodowym. Wypadek miał miejsce w P., gm. Jabłoń, około godziny 17.00. Wypadek polegał na zderzeniu samochodu osobowego marki N. (...), którym kierował K. D.

z samochodem osobowym marki O. (...), kierowanym przez M. H. (1). Przedmiotowy wypadek zaistniał w wyniku popełnienia nieprawidłowości przez kierującego samochodem marki N. (...). M. H. (1), prawidłowo poruszający się pojazdem marki O. (...),

w wytworzonej sytuacji na drodze, nie miał możliwości uniknięcia wypadku

(bezsporne, postanowienie o umorzeniu śledztwa k. 102 dołączonych akt szkody numer 2810260623).

Zmarły M. H. (1) zawarł związek małżeński z powódką A. H. w dniu 1 lipca 2000 roku, ze związku tego, w (...) urodziła się córka – małoletnia powódka J. H.. W chwili tragicznej śmierci M. H. (1), J. H. miała 5 lat (obecnie 8 lat). Między A. H. a M. H. (1) istniała silna więź emocjonalna, tworzyli udane małżeństwo, pełne miłości, wzajemnego szacunku.

M. H. (1) był bardzo dobrym mężem i ojcem, opiekował się rodziną, wspierał rodzinę i dbał o nią (zeznania A. S. k. 118v-119, zeznania R. M. k. 117v-118 zeznania powódki k. 63v-65v

w zw. z k. 384).

M. H. (1) z wykształcenia był farmaceutą. Był pracownikiem naukowym i dydaktycznym Akademii Medycznej w L., był specjalistą

w wąskiej i mało znanej dziedzinie nauki – fitochemii. W grudniu 2003 roku,

w wieku 30 lat, obronił pracę doktorską w Wydziale Farmacji Akademii Medycznej w L. i uzyskał stopień doktora nauk farmaceutycznych.

W 2011 roku M. H. (1) miał możliwość otwarcia przewodu habilitacyjnego. Aspekt naukowy pracy M. H. (1) zaowocował licznymi publikacjami naukowymi, był on nagradzany przez Ministra Zdrowia za publikacje naukowe z

dziedziny farmacji. M. H. (1) prowadził też szkolenia oraz wykonywał ekspertyzy i opinie z zakresu farmacji. Zmarły przejawiał różnorodne pasje, między innymi udzielał się w chórze (...) w L., gdzie przez lata był korepetytorem głosów męskich oraz prezesem chóru, za co został odznaczony Złotą Odznaką (...) Związku (...) oraz dyplomem uznania za wkład pracy w prowadzenie Akademickiego Chóru Akademii Medycznej, wydanym przez ówczesnego wojewodę (...) – A. K.. M. H. (1) był też zasłużonym honorowym dawcą krwi III stopnia oraz dawcą szpiku kostnego. Był on także zasłużonym członkiem Związku (...) (dyplom k. 40 akt szkody numer 2810260623, dyplom doktora k. 43-42 akt szkody numer 2810260623, nagroda Ministra Zdrowia k. 45-55 akt szkody numer 2810260623, wydruk z internetu dotyczący publikacji M. H. (1) k. 37-32 akt szkody numer 2810260623, legitymacja członkowska k. 31 akt szkody numer 2810260623, dyplom uznania k. 57 akt szkody numer 2810260623, legitymacja zasłużonego honorowego dawcy krwi k. 28 akt szkody numer 2810260623, rejestr dawcy szpiku k. 29 akt szkody numer 2810260623, dyplom ze Związku (...) k. 30 akt szkody numer 2810260623, zaświadczenie o możliwości rozpoczęcia przewodu habilitacyjnego k. 27 akt szkody numer 2810260623, zeznania A. S. k. 118v-119, zeznania R. M. k. 117v-118, zeznania T. O. k. 89-90v, zeznania A. P. k. 91v-92, zeznania K. S. k. 116-117, zeznania J. W. k. 90v-91v, zeznania K. G. k. 115v-116, zeznania powódki k. 63v-65v w zw. z k. 384).

Powódka A. H. jest z wykształcenia językoznawcą, jest pracownikiem naukowym w Uniwersytecie M. S. w L., jest zatrudniona w Wydziale Humanistycznym na stanowisku adiunkta, stopień doktora uzyskała sześć tygodni po śmierci męża M. H. (1). Obecnie powódka jest wykładowcą, prowadzi zajęcia ze studentami (zeznania powódki k. 63v-65v w zw. z k. 384).

W konsekwencji tragicznej śmierci męża M. H. (1) dnia

9 kwietnia 2010 roku, u powódki A. H. wystąpiła początkowo ostra reakcja na stres, a następnie stan żałoby. Po informacji

o śmierci męża pojawiły się u niej takie stany emocjonalne jak oszołomienie, płacz, odrętwienie. Powódka w związku ze śmiercią męża nagle znalazła się

w nowej dla siebie sytuacji, mimo to była w stanie sama poradzić sobie

z emocjami jakie jej towarzyszyły w czasie przechodzenia przez okres żałoby. Pozytywną rolę w tym procesie powrotu do zdrowia mieli również jej rodzice

i znajomi, którzy ją wspierali psychicznie, powódka w tamtym trudnym dla siebie okresie nie korzystała z pomocy psychologicznej, nie przyjmowała też leków psychotropowych. Powódka, pomimo doświadczanych przykrych emocji wypełniała swoje role społeczne, w chwili obecnej wróciła do pełni zdrowia, funkcjonuje prawidłowo pełniąc z powodzeniem podejmowane role zawodowe

i rodzinne. Aktualny stan zdrowia powódki nie niesie za sobą konieczności interwencji psychiatrycznej czy też psychologicznej. Śmierć M. H. (1) wywołała u powódki stan żałoby, który utrzymywał się około roku czasu, stany emocjonalne jakie wtedy jej towarzyszyły nie miały charakteru trwałego i nie wymagały leczenia, śmierć M. H. (1) nie spowodowała wystąpienia

u powódki długotrwałego cierpienia psychicznego. Przykre emocje o różnym nasileniu, mogą pojawiać się u powódki okresowo w chwilach wspomnień

o zmarłym, stany te mają charakter przemijający i są uzależnione od aktualnej formy umysłu i wydarzeń mu towarzyszących na co dzień. Powódka obecnie prawidłowo funkcjonuje w życiu codziennym, na skutek przedmiotowego zdarzenia powódka nie doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym, rokowania stanu zdrowia psychicznego powódki na przyszłość są dobre (opinia biegłego sądowego psychiatry k. 190-192).

Małoletnia powódka J. H. pomimo bardzo młodego wieku bardzo boleśnie odczuła śmierć ojca, przez wiele dni płakała, do dziś nie może pogodzić się z faktem, iż nigdy więcej nie zobaczy ojca, bardzo często wspomina ojca. Ze zmarłym ojcem łączyły małoczną głębokie więzy, ojciec czynnie uczestniczył w procesie wychowania i opieki nad małoczną córką J. H.. M. H. (1) spędzał każdą wolną chwilę z córką, od najmłodszych lat krzewił w niej ciekawość świata i pasję jego poznawania, zabierał ją na spacer, dbał o jej wszechstronny rozwój emocjonalny, co skutkowało tym,

iż małoczną J. H. jest dużo dojrzalsza psychicznie, niż jej rówieśnicy. Pomiędzy J. H. a jej zmarłym ojcem istniała i nadal istnieje silna więź psychiczna. J. H. kocha swojego ojca, jest przekonana, iż on się nią opiekuje, wyraża wobec

ojca pozytywne emocje i jest przekonana, że podobne emocje otrzymywała i nadal otrzymuje od ojca. Małoletnia powódka ma poczucie straty i żalu z powodu braku ojca, ujawnia się u niej zachwiane poczucie bezpieczeństwa o umiarkowanym natężeniu oraz tendencja do izolacji emocjonalnej o niewielkim, nie zaburzającym funkcjonowania osobowego natężeniu. Obserwowane u J. H. objawy nie wymagają leczenia farmakologicznego ani psychoterapii. Śmierć ojca spowodowała u J. H. długotrwałe cierpienie, które w najostrejszej fazie szoku mogło trwać do kilku tygodni, zaś w fazie rozpacz do roku. Aktualnie J. H. doświadcza cierpienia o niewielkim natężeniu. Jednakże poczucie żalu, straty, bólu psychicznego z powodu niemożności doświadczenia bezpośredniego kontaktu z ojcem może owocować u małoletniej powódki w jej późniejszym rozwoju, niskim poczuciem własnej wartości, przedwczesnej dojrzałości. Śmierć M. H. (1) zdecydowanie obniżyła (...), pozbawiła ją poczucia bezpieczeństwa, jakie dawał jej ojciec, odebrała szansę na beztrudne dzieciństwo, ograniczyła perspektywy życiowe jakie mogłaby zapewnić córce M. H. (1) – naukowiec, pasjonat, kochający ojciec. Brak ojca pozbawił małoletnią ważnego wzorca identyfikacyjnego istotnego w kształtowaniu jej osobowości, zainteresowań i pasji życiowych. Śmierć ojca i poczucie bycia sierotą będzie nieodłącznym doświadczeniem życiowym J. H. (opinia biegłej sądowej psycholog k. 180-187).

Przed śmiercią M. H. (1), małżonkowie H. zamieszkiwali wraz z córką J. H. w mieszkaniu o powierzchni 90m², położonym w L. przy ul. (...). Jednocześnie rozpoczęli budowę domu w J. K., w chwili śmierci M. H. (1) dom był w stanie surowym, zamkniętym, bez okien. Na zakup działki i część kosztów budowy domu małżonkowie H. zaciągnęli kredyt bankowy. Po śmierci męża, powódka A. H. ukończyła budowę i wykończenie domu – w części ze środków pochodzących z nowo zaciągniętego kredytu bankowego i wraz z córką J. H. w nim zamieszkała. Obecna wartość przedmiotowego domu oscyluje w granicach 600.000,00 zł. Miesięczna rata kredytu spłacanego przez powódkę wynosi około 1.500,00 zł. Mieszkanie, które wcześniej zamieszkiwała wspólnie z mężem i córką, a które stało się po śmierci M. H. (1) współwłasnością jej i córki J. H., powódka wynajmuje do chwili obecnej i osiąga z tego tytułu dochód w kwocie 1.380,00 zł netto miesięcznie. Ponadto, po śmierci M. H. (1), powódki stały się współwłaścicielkami domu położonego w O. (umowy kredytowe k. 133-157, zeznania powódki k. 63v-65v w zw. z k. 384).

Małoletnia powódka J. H. otrzymuje od pozwanego rentę miesięczną w kwocie po 495 zł i rentę wypłacaną przez ZUS w kwocie po 695 zł miesięcznie (okoliczność bezsporna). Natomiast powódce A. H. pozwany wypłaca rentę w kwocie po 495 zł. miesięcznie (okoliczność bezsporna). Koszty codziennego utrzymania małoletniej powódki J. H. z uwzględnieniem dodatkowych zajęć edukacyjnych i rozrywek, powódka A. H. określiła na kwotę łączną 2 270 zł (zeznania powódki A. H., k.328 – protokół elektroniczny). Obecnie powódką A. H. otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 3 493 zł. brutto (zaświadczenie, k. 283), natomiast wynagrodzenie pracownika na stanowisku jakie mógłby zajmować zmarły M. H. (1) wynosi obecnie 3715 zł plus dodatek stażowy w kwocie 482,95 zł. (zaświadczenie, k. 300).

Pismem z dnia 1 czerwca 2010 roku, doręczonym pozwanemu ubezpieczycielowi w dniu 5 lipca 2010 roku, A. H. zgłosiła swoje roszczenia wobec pozwanego w kwocie:

- 400.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia na swoją rzecz oraz w kwocie 500.000,00 zł na rzecz J. H. (art. 446 § 4kc),
- kwoty po 1.500 zł miesięcznie renty na swoją rzecz i kwoty po 2.000 zł miesięcznie na rzecz J. H. (art. 446 § 2kc) (zgłoszenie roszczeń k. 74-67 akt szkody numer 2810260623).

Decyzją z dnia 20 września 2010 roku pozwany przyznał powódce A. H. i J. H. kwoty po 60.000,00 zł z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej powódek oraz kwotę 60.000,00 zł na rzecz A. H. i na rzecz J. H. kwotę 70.000,00 zł z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego po śmierci M. H. (1) (decyzja k. 118-117 akt szkody numer 2810260623).

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody, zgromadzone w aktach sprawy, których prawdziwości, autentyczności i zgodności z oryginałem żadna ze stron procesu, reprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników nie kwestionowała, oraz na podstawie dołączonych akt szkody numer 2810260623.

W sprawie przeprowadzono dowód z opinii biegłego lekarza sądowego psychologa i psychiatry. W ramach kontroli merytorycznej i formalnej tych opinii, Sąd nie dopatrył się żadnych nieprawidłowości nakazujących odebranie im przymiotu pełnowartościowego źródła dowodowego. Biegli wskazali wszelkie przesłanki przyjętego rozumowania, przedstawili także jego tok oraz omówili wyniki końcowe. Wnioski płynące z opinii są klarowne i wynikają z przyjętych podstaw. Sąd nie dopatrył się w niej błędów logicznych, niezgodności z życiowym doświadczeniem bądź też niespójności z pozostałym materiałem dowodowym, końcowo podzielając wnioski specjalistów. W tych warunkach przedmiotowe opinie posłużyły za pełnowartościową podstawę dokonanych ustaleń faktycznych, pozwalając także na weryfikację wiarygodności dowodów osobowych. Sąd uwzględnił także zeznania powódki oraz świadków A. S., R. M., T. O., A. P., K. S., J. W., K. G. w zakresie rodzaju, długotrwałości, intensywności cierpień powódek po śmierci M. H. (1), pogorszenia się sytuacji życiowej powódek po śmierci męża i ojca oraz trybu życia prowadzonego przez M. H. (1), jego osiągnięć naukowych, cech charakteru, gdyż są zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

W ocenie Sądu, dowody uznane za wiarygodne w opisanej konfiguracji, tworzą łańcuch dowodów niesprzecznych wewnątrz i pozwalają na ustalenie stanu faktycznego w stopniu wystarczającym dla jednoznacznego wyrokowania w sprawie, przy wysnuwaniu wniosków zgodnych z zasadami logicznego rozumowania i opartych na doświadczeniu życiowym.

Mając powyższy stan faktyczny za podstawę Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

Podstawa odpowiedzialności pozwanego nie była sporna, dlatego też należy jedynie wspomnieć, iż stosownie do treści art. 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych: z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej.

Przepisy tej ustawy, w zakresie przez nią uregulowanym, mają charakter szczególny w stosunku do przepisów Kodeksu cywilnego (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie III CZP 115/07, OSNC 2008/9/96). Niemniej jednak dla porządku wypada wskazać, iż zgodnie z art. 435 § 1 kc w zw. z art. 436 § 1 kc, samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego środka komunikacji, nie wyłączając pasażera pojazdu, który prowadzi, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

W sprawie bezspornym był fakt, że do przedmiotowego wypadku doszło z winy kierowcy pojazdu marki N. (...) – K. D., za którego zastępczą odpowiedzialność cywilną ponosi pozwany.

Powódki A. H. i J. H. swoje roszczenia opierały na treści przepisu art. 446 § 2, 3 i 4 kc.

W przedmiotowej sprawie kluczową kwestią było udzielenie odpowiedzi na pytanie czy powódki wskutek śmierci M. H. (1) doznały krzywdy i jaki był jej rozmiar, czy doszło do znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej oraz czy w okolicznościach sprawy zasadne jest żądanie powódek w zakresie zasądzenia na ich rzecz renty, o której stanowi art. 446 § 2kc.

Zebrane w sprawie dowody jednoznacznie potwierdzają, że śmierć M. H. (1) spowodowała u powódek dotkliwe cierpienia psychiczne. W chwili tragicznej śmierci M. H. (1), małoletnia powódka J. H. miała 5 lat (obecnie ma 8 lat). Jak wykazało postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie M. H. (1) był nietuzinkowym, wyjątkowym człowiekiem. Należy raz jeszcze podkreślić, iż zmarły z wykształcenia był farmaceutą. Był pracownikiem naukowym i dydaktycznym Akademii Medycznej w L.. Posiadał specjalistą w wąskiej i mało znanej dziedzinie nauki – fitochemii. W wieku 30 lat, obronił pracę doktorską i uzyskał stopień doktora nauk farmaceutycznych. W 2011 roku M. H. (1) miał możliwość otwarcia przewodu habilitacyjnego. Aspekt naukowy pracy M. H. (1) zaowocował licznymi publikacjami naukowymi, był on nagradzany przez Ministra Zdrowia za publikacje naukowe z dziedziny farmacji. M. H. (2) prowadził też szkolenia oraz wykonywał ekspertyzy i opinie z zakresu farmacji. Zmarły przejawiał różnorodne pasje, między innymi udzielał się w chórze, był też zasłużonym honorowym dawcą krwi oraz dawcą szpiku kostnego. Był on także zasłużonym członkiem Związku (...).

W konsekwencji tragicznej śmierci męża M. H. (1) dnia 9 kwietnia 2010 roku, powódka A. H. przeżyła wstrząs reagując ostrą reakcją na stres. Doznała różnych stanów emocjonalnych takich jak oszołomienie, płacz, odrętwienie, stan żałoby. Powódka w związku ze śmiercią męża nagle znalazła się w nowej dla siebie sytuacji.

Małoletnia powódka J. H. pomimo bardzo młodego wieku bardzo boleśnie odczuła śmierć ojca. Małoletnia powódka miała doskonały kontakt z ojcem, który nie tylko sprawował nad nią pieczę ale również dbał o jej wszechstronne wychowanie rozbudzając ciekawość świata.

Powódki mają poczucie straty i żalu z powodu braku męża i ojca. Zaburzone zostało poczucie bezpieczeństwa. Śmierć M. H. (1) spowodowała u powódek cierpienia psychiczne.

Poczucie żalu, straty, bólu psychicznego z powodu niemożności doświadczenia bezpośredniego kontaktu z ojcem może spowodować u małoletniej powódki – co podkreślono w opinii biegłego - w jej późniejszym rozwoju, poczucie niskiej własnej wartości i przedwczesną dojrzałość.

Śmierć M. H. (1) zdecydowanie obniżyła (...), pozbawiła ją poczucia bezpieczeństwa, jakie dawał jej ojciec, odebrała szansę na beztrudne dzieciństwo, ograniczyła perspektywy życiowe jakie mógłby zapewnić córce M. H. (1) – naukowiec, pasjonat, kochający ojciec. Brak ojca pozbawił małoletnią ważnego wzorca identyfikacyjnego istotnego w kształtowaniu jej osobowości, zainteresowań i pasji życiowych. Śmierć ojca i poczucie bycia sierotą będzie nieodłącznym doświadczeniem życiowym J. H.. Odczuwana krzywda jest tym większa, że śmierć rodzica nastąpiła w okresie wczesnego dzieciństwa powódki, w czasie kiedy najbardziej potrzebowała (i nadal potrzebuje) obojga rodziców. Bezspornym jest, iż małoletnia powódka będzie odczuwać cierpienia związane z faktem braku jednego z rodziców, przez całe swoje życie. Dla powódki J. H. z pewnością brak ojca będzie odczuwany bardzo boleśnie przez wiele lat, będzie ona musiała żyć ze świadomością, że pochodzi z niepełnej rodziny.

Powódki zostały pozbawione możliwości wsparcia duchowego i fizycznego męża i ojca na całe swoje przyszłe życie.

Powódki nie będą mogły czerpać radości z kontaktów z mężem i ojcem w codziennym życiu. Uczucia smutku i żalu będą towarzyszyły powódkom w przyszłości. Powódki będą doświadczać negatywnych emocji w okresach wspomnień o mężu i ojcu, co niewątpliwie będzie wpływać destrukcyjnie na ich codzienne funkcjonowanie. Uraz psychiczny spowodowany utratą męża i ojca niekorzystnie wpłynął na życie powódek. Bezspornym jest, iż powódki będą odczuwać dolegliwości związane z faktem braku męża i ojca przez całe swoje przyszłe życie.

Reasumując powyższe w świetle okoliczności niniejszej sprawy uznać należało, że powódki dotknęła krzywda w postaci ogromnych cierpień psychicznych związanych z tragiczną śmiercią ich męża i ojca M. H. (1).

Wobec wykazania odpowiedzialności pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. za sprawcę wypadku Sąd ma uprawnienia do przyznania powódkom odpowiedniej sumy pieniężnej za doznaną i odczuwaną nadal krzywdę. Podkreślić też należy, że jest to uprawnienie a nie obowiązek, bowiem wynika to wprost z redakcji przepisu art. 446§4 kc „Sąd **może** przyznać.....odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę”.

Ustalenie krzywdy w oparciu o rodzaj, natężenie i czas trwania tej krzywdy, trwałość skutków a także stopień winy sprawcy ma podstawowe i zasadnicze znaczenie przy ustalaniu wysokości sumy odpowiedniej, która miałaby stanowić za doznaną krzywdę rekompensatę pieniężną.

Kryteria ustalenia „ kwoty odpowiedniej” na gruncie art. 446 § 4kc jak wskazuje doktryna winny być najwyższe na rzecz osób, które w sytuacjach utraty najbliższych członków rodziny pozostały samotne, czy też utraciły dzieci, rodziców. W każdym wypadku ocena wysokości zadośćuczynienia powinna zostać dokonana z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy

i kompensować nie śmierć członka rodziny bo takiej nie da się ustalić ale jego wcześniejszą utratę.

Odnosząc się do specyfiki tej konkretnej sprawy Sąd mając na względzie rozmiar doznanej przez powódki krzywdy i zakresu ich cierpień uznał,

że kwota zadośćuczynienia w wysokości 150.000,00 zł na rzecz powódki A. H. i 170.000,00 zł na rzecz powódki J. H. będzie odpowiednia i stosowna, która spełni swój kompensacyjny charakter. Oczywistym jest, że przyznana kwota zadośćuczynienia nie wyrówna całej krzywdy moralnej, bo tej w pieniądzu wyrównać się nie da, ale w jakiś sposób złagodzi te cierpienia. Zdaniem Sądu zasądzone na rzecz powódek kwoty z jednej strony nie są wygórowane, z drugiej zaś odpowiadają poczuciu sprawiedliwości i złagodzeniu krzywdy.

W związku z faktem, iż pozwane towarzystwo ubezpieczeń wypłaciło tytułem zadośćuczynienia na rzecz powódki A. H. kwotę 60.000,00zł i 70.000,00zł na rzecz powódki J. H., Sąd w pkt I wyroku, na podstawie wskazanych przepisów, zasądził od pozwanego na rzecz powódki A. H. kwotę 90.000,00 zł (150.000,00 zł – 60.000,00 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie V wyroku na rzecz powódki J. H. kwotę 100.000,00 zł (170.000,00 zł – 70.000,00 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty.

W niniejszym procesie powódki A. H. i J. H. domagały się także odszkodowania w wysokości po 90.000,00zł z tytułu znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej po śmierci męża i ojca.

Treść art. 446 § 3 k.c. stanowi, że sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Odszkodowanie to obejmuje szkody majątkowe, których nie uwzględnia się przy zasądzeniu renty (art. 446 § 2 k.c.). Szkody te wyrażają się w ogólnym, znacznym pogorszeniu warunków życiowych, w jakich znaleźli się najbliżsi członkowie rodziny zmarłego. Powoduje ono nie tylko uszczerbek w aktualnej sytuacji materialnej, ale również w możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości

i w ograniczeniu planów życiowych. Nie chodzi przy tym o przyznanie zadośćuczynienia za same cierpienia związane ze śmiercią osoby najbliższej. Natomiast ocena „znacznego pogorszenia” zależna jest od rozmiarów ujemnych następstw natury majątkowej wywołanych przez śmierć osoby najbliższej (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 1970 r., III PZP 22/70, OSNCP 1971/7-8/120, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1977 r. IV CR 419/77 opubl. Lex nr 8025).

Przesłanką zasądzenia odszkodowania jest wystąpienie znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego. Ocena czy żądanie jest uzasadnione wymaga ustalenia, jaka była sytuacja życiowa

rodziny zmarłego przed wypadkiem oraz czy i o ile uległa ona pogorszeniu na skutek jego śmierci. Pogorszenia sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. nie można sprowadzać do prostego zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków najbliższych członków rodziny zmarłego. Szkody majątkowe prowadzące do znacznego pogorszenia bieżącej lub przyszłej sytuacji życiowej osoby najbliższej zmarłemu są często nieuchwytne lub trudne do obliczenia. Często wynikają z obniżenia aktywności życiowej i ujemnego wpływu śmierci osoby bliskiej na psychikę i stanu somatycznego, co niekoniecznie przejawia się w konkretnej chorobie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2004 roku sygn. V CK 269/03, opubl. Lex nr 238971).

Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej uprawnionego w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. zależne jest od rozmiarów ujemnych następstw o charakterze majątkowym, a także zmian w sferze dóbr niematerialnych uprawnionego wywołanych przez śmierć osoby bliskiej, już istniejących oraz dających się przewidzieć w przyszłości na podstawie zasad doświadczenia życiowego. Jego ocena powinna być oparta na szczegółowej analizie sytuacji osoby uprawnionej z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, które mają wpływ na jej warunki

i trudności życiowe, stan zdrowia (w tym jego ewentualne pogorszenie wywołane śmiercią osoby najbliższej) wiek, stosunki rodzinne i majątkowe. Prawidłowa wykładnia pojęcia "stosowne odszkodowanie" powinna uwzględniać nie tylko okoliczności konkretnej sprawy, ale także realną wartość ekonomiczną. Musi ono wyrażać się sumą wymierną, stanowiącą adekwatne przysporzenie dla uprawnionego, a zarazem uwzględniającą ocenę większości rozsądnie myślących ludzi. Odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 k.c. nie jest odszkodowaniem pełnym w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., lecz z woli ustawodawcy "stosownym", tj. takim, które ułatwi przystosowanie się uprawnionemu do zmienionej sytuacji życiowej. Dyspozycja tego przepisu nie obejmuje zatem obowiązku wyrównania wszystkich szkód ustalonych detalicznie, pozostających w związku przyczynowym ze śmiercią członka bliskiej rodziny, gdyż ze swej natury jest to kompensacja o charakterze ryczałtowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2008 roku

w sprawie II CSK 143/08, z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie V CSK 544/07, z dnia 24 października 2007 r. w sprawie IV CSK 194/07).

W najnowszym orzecznictwie należy zauważyć istotną zmianę stanowiska Sądu Najwyższego, który wielokrotnie wskazuje na konieczność posługiwania się obiektywnymi miernikami, umożliwiającymi, w sposób choćby przybliżony, określić szkodę. W przeciwieństwie do starszych orzeczeń, nie wskazuje na konieczność dostrzeżenia ścisłej granicy pomiędzy roszczeniami o stosowne odszkodowanie, a możliwością żądania renty. Jednocześnie wskazuje się w orzecznictwie, że odszkodowanie nie polega na drobiazgowym, detalicznym uwzględnieniu szkód pozostającym w związku przyczynowym ze śmiercią,

a jedynie na określeniu stosownego ryczałtu stanowiącego realną wartość ekonomiczną. Czyli taką, która będzie stanowiła dla uprawnionego stosowne przysporzenie ekonomiczne, uwzględniające ocenę rozsądnie myślących ludzi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2007 r. w sprawie IV CSK 194/07, z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie V CSK 544/07, z dnia 14 marca 2007 r. w sprawie I CSK 465/06, a w szczególności z dnia 24 września 2010 r. w sprawie IV CSK 79/10).

W przedmiotowej sprawie bez wątplenia wykazano, że na skutek tragicznej śmierci M. H. (1) znacznemu pogorszeniu ulegała sytuacja życiowa powódek A. M. j-H. i J. H..

Zebrane w sprawie dowody wskazują, że M. H. (1) był dobrym mężem i ojcem, opiekował się rodziną, wspierał rodzinę i dbał o nią. Był człowiekiem zaradnym, jako pracownik naukowy i dydaktyczny Akademii Medycznej w L., podejmował się także prac dodatkowych w postaci prowadzenia szkoleń, sporządzania ekspertyz i opinii w dziedzinie farmacji. Na zmarłym M. H. (1) spoczywał główny ciężar utrzymania domu i rodziny. M. H. (1) pomagał również w pracach pasiecznych

w gospodarstwie rolnym rodziców z czego również osiągał dochody. Powódki w chwili obecnej nie mogą liczyć na wsparcie męża i ojca zarówno od strony finansowej jak i duchowej, zmarły nie przysporzy też korzyści powódkom własną pracą.

Można założyć, że pomoc materialna a także pomoc, która miałyby wymiar majątkowy i niekoniecznie świadczony w pieniądzu (wkład własnej pracy czy to w domu czy w pracach gospodarskich) trwałyby jeszcze ok. 50 lat, to przyznanie dla powódek kwot po 100.000,00zł znajduje usprawiedliwienie w realiach tej sprawy. Wszystko to zdaniem Sadu uprawnia do stwierdzenia, że śmierć M. H. (1) znacznie pogorszyła sytuację życiową powódek.

W związku z powyższym, na podstawie wskazanych przepisów oraz biorąc pod uwagę fakt iż w toku postępowania likwidacyjnego pozwany dokonał wypłaty na rzecz powódek kwot po 60.000,00zł z tytułu odszkodowania z racji pogorszenia się sytuacji życiowej powódek po śmierci M. H. (1), Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki A. H. i na rzecz J. H. kwoty po 40.000,00 zł (100.000,00 zł – 60.000,00 zł).

Sąd ustali, że zadośćuczynienie i odszkodowanie w rozmiarze zasądzonym niniejszym wyrokiem należą się dopiero od dnia wyrokowania, zatem odsetki od zasądzonego w takim przypadku świadczenia mogą się należeć dopiero od dnia wyrokowania.

Odnoszą się natomiast do żądania powódek w przedmiocie zasądzenia na ich rzecz renty, o której mowa w art. 446 § 2 kc, to zważyć należy, co następuje.

Przepis art. 446 § 2 k.c. określa przesłanki ustanowienia renty wyrównawczej na rzecz osób pośrednio poszkodowanych w sytuacji śmierci osoby bezpośrednio poszkodowanej. Zgodnie z jego brzmieniem, osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, iż wymagają tego zasady współżycia społecznego.

Biorąc powyższe pod uwagę, w przypadku śmierci poszkodowanego, o wypłatę renty alimentacyjnej mogą zwrócić się do ubezpieczyciela sprawcy dwie kategorie osób, względem których na zmarłym ciążył obowiązek alimentacyjny, wobec czego możemy rozróżnić rentę obligatoryjną oraz fakultatywną. Przede wszystkim zakres podmiotowy osób uprawnionych, pokrzywdzonych na skutek śmierci osoby dotkniętej czynem niedozwolonym obejmuje te osoby, względem których na zmarłym ciążył ustawowy obowiązek alimentacyjny na podstawie norm zawartych w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r., nr 9, poz. 59 z późn. zm.). Zgodnie z art. 128 i 129 k.r.o. obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo, przy czym w pierwszej kolejności obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi. Stosownie zaś do treści art. 133 k.r.o., rodzice są obowiązani do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Nie ma przy tym znaczenia okoliczność, czy zmarły poszkodowany faktycznie swoje obowiązki alimentacyjne wykonywał, istotne jest aby zostały spełnione przesłanki, od których realizacji zależało istnienie obowiązku alimentacyjnego. Jest to tzw. renta obligatoryjna. Należy podkreślić, iż podstawę do wystąpienia z roszczeniem mają tylko te osoby, które w danej sytuacji faktycznie miałyby roszczenie alimentacyjne do zmarłego, a nie te, które hipotetycznie mieszczą się w kręgu osób uprawnionych na podstawie norm zawartych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Przy czym zasadność roszczenia o wypłatę renty alimentacyjnej nie jest uzależniona od tego, czy obowiązek alimentacyjny zmarłego był stwierdzony prawomocnym wyrokiem, ani od tego, czy zmarły obowiązek ten wypełniał.

Jak wyżej wskazano przepis art. 446 § 2 kc stanowi, że renta powinna zostać obliczona stosownie do potrzeb poszkodowanego (uprawnionego) oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego. Potrzeby małoletniej powódki J. H. zostały określone na kwotę 2 270 zł. Zatem, skoro małoletnia otrzymuje rentę w kwocie 1 190 zł. miesięcznie (łącznie od pozwanego 496 zł, z ZUS 695 zł), to do zabezpieczenia jej potrzeb wymagana jest kwota ok. 1

000 zł. Taka też rentę (dodatkową od już wypłacanej) sąd zasądził jak uzupełnienie jej kosztów utrzymania i innych wskazanych przez matkę potrzeb uznając, że matka dziecka spełnia swój obowiązek alimentacyjny w całości poprzez własną pieczę nad dzieckiem i troskę o jej wychowanie.

Natomiast w ocenie sądu niezasadne jest żądanie zasądzenia renty w stosunku do powódki A. H.. Powódka ma własne źródło utrzymania w kwocie wystarczającej na pokrycie jej potrzeb. W sytuacji finansowej w jakiej znajduje się powódka A. H. brak jest podstaw do przyjęcia, iż hipotetycznie zmarły jej mąż byłby zobowiązany do płacenia alimentów na jej rzecz.

W pozostałej części Sąd powództwo oddalił, przy czym umorzył postępowanie dotyczące żądania kwoty łącznie 26 510 zł. z tytułu renty wobec skutecznego cofnięcia powództwa w tym zakresie.

W okolicznościach wyżej przedstawionych nie ma uzasadnionej potrzeby rozważania odnośnie podnoszonego (ewentualnie) zarzutu potrącenia. Co do zasady sąd uznał, że kwoty dotychczas wypłacone powódkom powinny ulec zwiększeniu. Ponadto regulacja z art. 505 pkt 3 kc stanowi, że nie mogą być umorzone przez potrącenie wierzytelności wynikające z czynów niedozwolonych.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu oparto na treści art. 98 k.p.c. albowiem pozwany co do zasady przegrał proces.

W przedmiotowej sprawie na koszty poniesione przez powódki (każdą z nich) składa się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w osobie adwokata w kwocie 7.200,00 zł - ustalone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1348 ze zm.), opłata skarbową za pełnomocnictwo w kwocie 17,00 zł (2x17,00zł) - ustalona na podstawie ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006 roku, Nr 225, poz. 1635 z późn. zm.) oraz opłata sądowa od pozwu w kwocie łącznej 1.000zł. W sumie koszty poniesione przez powódki wynosiły 15 434,00zł.

W związku z powyższym, Sąd w wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powódek kwotę po 7 217 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

W myśl art. 113 ust. 1 u.k.s.c. pozwanego obciąża obowiązek zapłaty nieuiszczonych kosztów sądowych w części stosownej do uwzględnionego żądania pozwu. Zatem skoro wartość przedmiotu sporu w części uwzględniającej powództwo wynosi 13.100 zł. (1 000 x 12 m-cy, plus 130 000 zł, plus 140 00 zł. i 5% daje 12 100 zł.) oraz kwotę 723,23 zł. tytułem wydatków związanych z kosztami opinii biegłych – łącznie kwotę 13 823,23 zł., którą to kwotę sąd nakazał wciągnąć na rzecz Skarbu Państwa.

Z tych względów i na zasadzie powołanych przepisów orzeczono, jak w wyroku.